

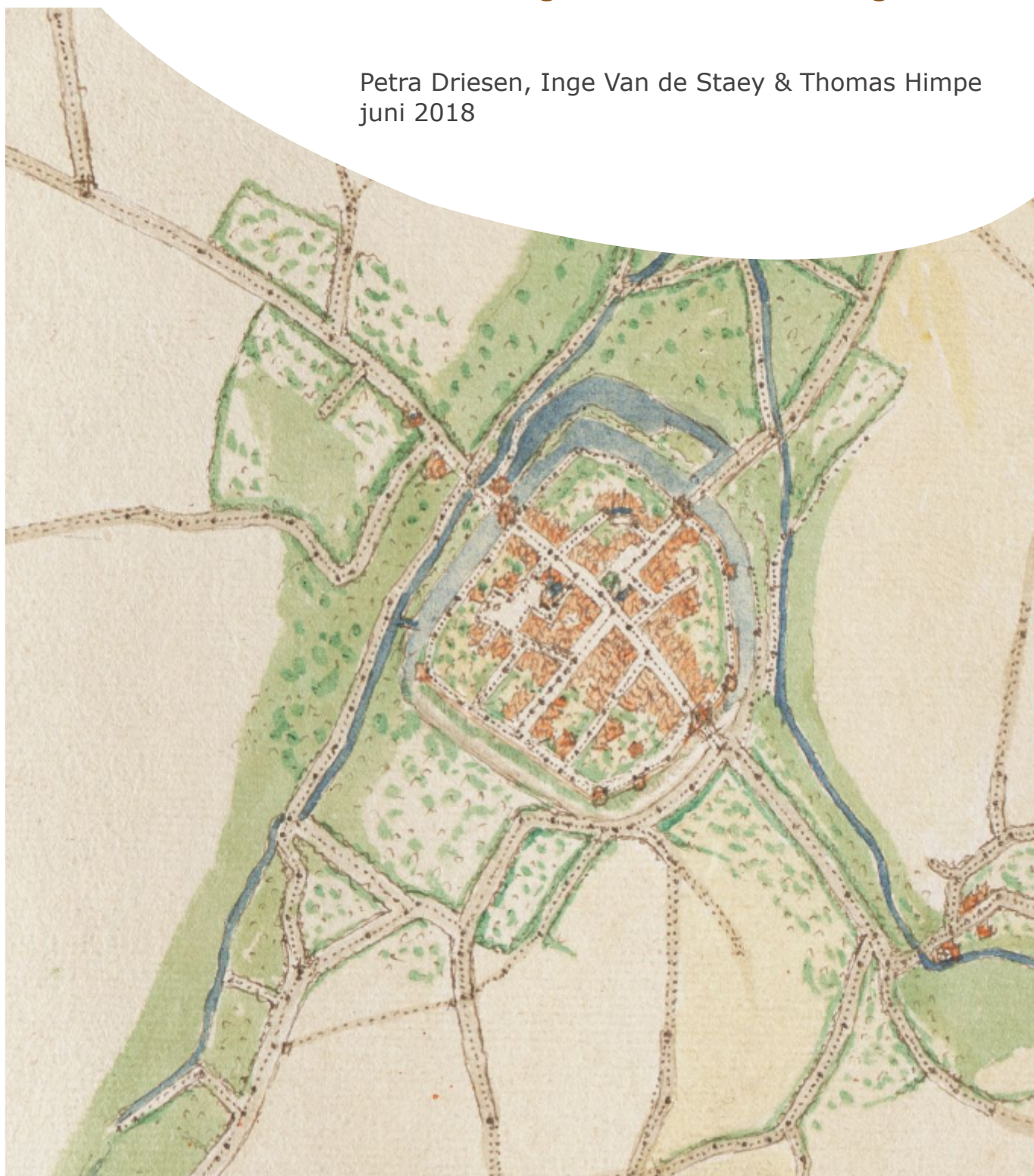
RAPPORT 555

Archeologienota Landen, Op de Muur 24

Bouw van drie woongelegenheden

Deel 2: Programma van maatregelen

Petra Driesen, Inge Van de Staey & Thomas Himpe
juni 2018

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

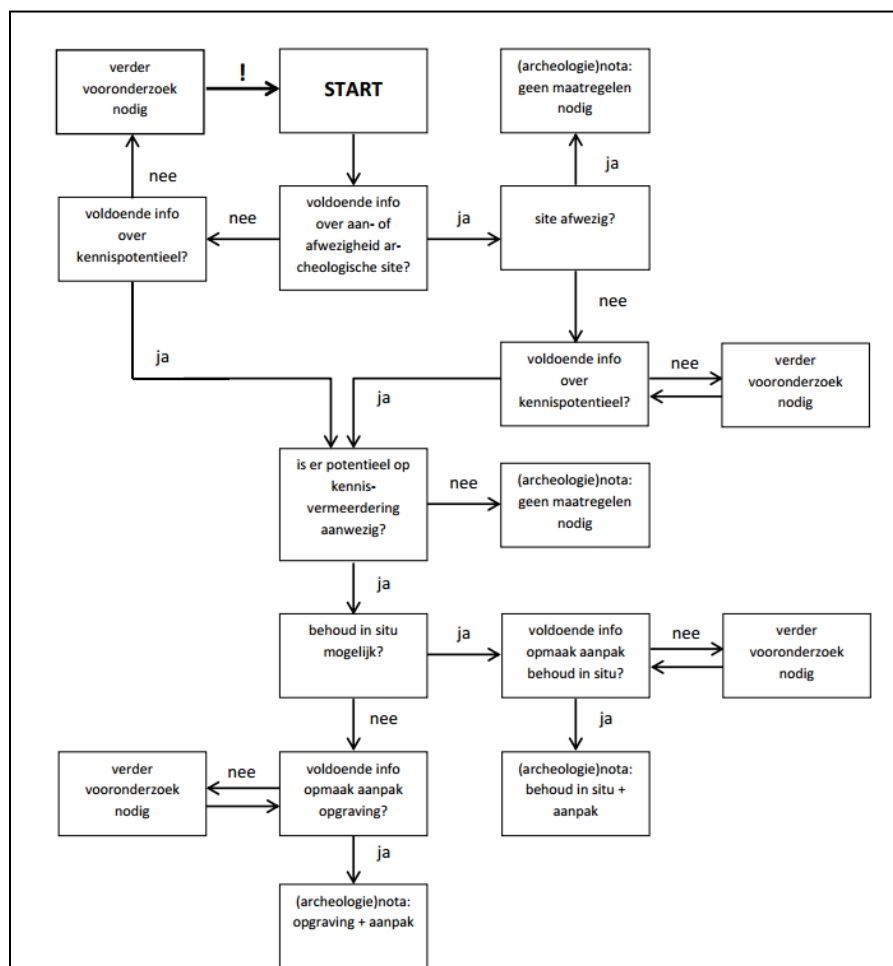
1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2018A140) uitgevoerd op het volledige terrein, kadastraal gekend als Landen, 1ste afdeling, sectie A, perceel 1385S.

Momenteel bevindt zich op het terrein een woonhuis met bijhorende bijgebouwen waarvan een deel gesloopt dient te worden. Verder is het voor de opdrachtgever economisch onwenselijk om voorafgaand aan het aanvragen van de vergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren.

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is het onmogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de waarde van het archeologisch erfgoed (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Het advies luidt dan ook dat uitgesteld vooronderzoek moet plaatsvinden na het aanvragen of bekomen van de omgevingsvergunning.

Afb. 30: Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 2.0, p. 31).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

De topografische ligging van het onderzoeksterrein, gelegen op een leemplateau tussen twee waterlopen, is eerder gunstig te noemen. Hiertegenover staat echter dat het terrein in een historisch centrum ligt, waardoor eventuele sites verstoord zouden zijn. De dichtstbijzijnde CAI-locatie uit de steentijd ligt bovendien op meer dan 1,2 km ten zuidwesten van het terrein, ter hoogte van het Sint-Gitterdal.

Het potentieel op aantreffen van steentijd artefactensites wordt als laag ingeschat. Hoewel het terrein topografisch eerder gunstig gelegen is, kan gezien de ligging in het historisch centrum verwacht worden dat eventuele sites verstoord zouden zijn.

Het potentieel op het aantreffen van sites uit zowel de metaaltijden als de Romeinse periode wordt als laag ingeschat. Sporen en/of vondsten uit deze periodes kunnen echter nooit uitgesloten worden.

Het onderzoeksterrein bevindt zich binnen de middeleeuwse stadswallen van Landen en werd ten zuiden door de stadswallen begrensd. De cartografische bronnen tonen aan dat het terrein tot de jaren '60 van de vorige eeuw onbebouwd was en gebruikt werd als boomgaard, weide, tuin of braakliggend terrein langs de stadswallen. Mogelijk bevat de ondergrond van het onderzoeksterrein getuigenissen van de bouw van de middeleeuwse stadsmuur en/of stadswallen. Ook sporen van tuininrichting kunnen verwacht worden vanaf de late middeleeuwen. Het potentieel op aantreffen van sporen vanaf de middeleeuwen is daarom hoog te noemen.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in *deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De huidige bodemingreep vindt plaats op een 585 m² groot terrein binnen het historisch centrum van Landen. Het terrein is kadastraal gekend als Landen, 1ste afdeling, sectie A, perceel 1385S.

Het bestaande woonhuis wordt verbouwd. In deze ca. 135 m² grote zone zijn geen bodemingrepen voorzien.

De geplande bodemingrepen nemen zo in totaal een zone van ca. 450 m² in. Voor de sloop van enkele bijgebouwen wordt een verstoring van 50 tot 80 cm in acht genomen. Voor de bouw van de nieuwbouw en de omgevingsaanleg wordt het terrein tot een gemiddelde diepte van 40 tot 50 cm afgegraven. Plaatselijk, ter hoogte van de sleuffundering, zal tot 90 cm diep worden gegraven. Verder wordt ook voor de aanleg van enkele plantputten en enkele regenwater- en infiltratieputten dieper worden gegraven (respectievelijk 0,80 m en 1,80 tot 2 m diepte). Afhankelijk van de diepte waarop het archeologisch niveau zich bevindt kan dit vergraven worden door de toekomstige werken.

Afhankelijk van de diepte waarop het archeologisch niveau zich bevindt kan dit vergraven worden door de toekomstige werken.

1.4 Conclusie

Het bureauonderzoek heeft de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksterrein niet kunnen aantonen. Meer nog, het onderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied over een hoog potentieel beschikt voor bodemsporen vanaf de middeleeuwen. Sporen uit oudere periodes zijn evenwel niet uit te sluiten.

Het advies luidt dan ook dat verder vooronderzoek dient plaats te vinden na het aanvragen of bekomen van de omgevingsvergunning. De kans op het voorkomen van archeologische site(s) in het onderzoeksgebied is reëel te noemen. Wat de precieze waarde (kennispotentieel) ervan is en hoe ermee omgegaan dient te worden, kon echter niet op basis van de uitgevoerde onderzoeken vastgesteld worden.

2. Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Locatiegegevens	Vlaams-Brabant, Landen, Op de Muur 24
Oppervlakte	Het totale onderzoeksterrein heeft een oppervlakte van ca. 575 m ² (Afb. 31, rood). Rekening houdend met de te behouden gebouwen kan deze oppervlakte herleid worden naar 450 m ² (Afb. 31, blauw).
Bounding box coördinaten	xMin,yMin 200141.28,160679.89; xMax,yMax 200174.60,160715.38
Kadasternummers	Landen: 1 ^{ste} afdeling, sectie A, perceel 1385S

Afb. 31: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van het totale perceel in het rood en van de zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden in het blauw.

2.2 Wetenschappelijke doelstellingen en onderzoeksvragen

Doel van het aanvullend vooronderzoek met ingreep in de bodem, is dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt. Rekening houdend met de archeologische waardering van het terrein zal het aanvullend vooronderzoek zich in eerste instantie richten op het aantreffen en evalueren van (proto-)historische vindplaatsen.

Verder wordt de potentiële impact van toekomstige geplande werken op de al dan niet goed bewaarde bodems en het mogelijke aanwezige archeologisch erfgoed ingeschat.

Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor een vervolgonderzoek.

Tijdens het vervolgonderzoek moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Onderzoek naar (proto-)historische vindplaatsen:

Landschappelijke context:

- Hoe is de stratigrafische en bodemkundige opbouw van het terrein?
- Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Wat is de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologisch erfgoed?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Archeologische sporen en structuren:

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?
- Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?
- Bevatten deze lagen archeologische vondsten en uit welke periode dateren deze vondsten?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - o Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - o Wat is de omvang?
 - o Komen er oversnijdingen voor?
 - o Wat is het geschatte aantal individuen?
- Zijn er sporen aanwezig van tuininrichting? Is er een evolutie in tijd waar te nemen?
- Hebben er andere specifieke activiteiten op het onderzoeksterrein plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Zijn er aanwijzingen of sporen aanwezig die aan de middeleeuwse stadsmuren- en/of wallen kunnen gekoppeld worden.
- Kunnen er structuren, sporen en/of vondsten aan de bewoning in de middeleeuwen worden gekoppeld? En aan de nieuwe tijd?
- Kunnen de resultaten van het bureauonderzoek fijngesteld worden? Welke elementen uit de historische documentatie wordt bevestigd/weerlegd door de prospectie?

Archeologische vindplaatsen

- Kunnen er afbakeningen gemaakt worden naar chronologie, ruimte (omvang, verspreiding, indeling site, ruimtelijke relaties) en functie (incl. de argumentatie)?
- Wat is de verwachte en vastgestelde bewaringstoestand van de sporen/ van de verschillende afbakeningen / van de vindplaats in zijn geheel?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Vervolgonderzoek

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

2.3 Opgravingsstrategie en -methode

TABEL 3 geeft een overzicht van de onderzoeksmethodes en de reden waarom wel/waarom niet voor deze methode wordt gekozen.

Onderzoeksmethode	Evaluatie positief	Evaluatie negatief
Landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen en/of profielputten	Laat toe om relatief snel uitspraken te doen over de bodemopbouw van de ondergrond en het landschap.	Kosten-baten te duur om afzonderlijk uit te voeren gezien een proefsleuvenonderzoek nodig zal zijn (infra).
Veldkartering	Oppervlaktekartering is zeer geschikt om prehistorische en historische vindplaatsen op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Veldkartering is niet mogelijk gezien het terrein grotendeels ingenomen wordt door een woonhuis met bijhorende bijgebouwen en tuin. Deze onderzoeksmethode is weinig zinvol in een stadscontext.
Geofysisch onderzoek	/	Geeft geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen. De resultaten moeten gecontroleerd worden met proefsleuven waardoor voor een onderzoeksterrein met een beperkt oppervlak de kosten-baten te duur is.
Verkennd archeologisch booronderzoek	Verkennd archeologisch booronderzoek is zeer geschikt om prehistorische sites, steentijd artefacten sites, op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Zeer tijdrovend en duur voor een gebied waar de verwachting naar prehistorie als laag wordt ingeschat. Dit onderzoek is minder geschikt om (proto-) historische vindplaatsen, i.e. vindplaatsen met grondsporen, op te sporen.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Laat toe een beeld te vormen van de horizontale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites

Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Laat toe een beeld te vormen van de verticale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefsleuven en proefputten	Een proefsleuvenonderzoek is zeer geschikt om (proto-)historische op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen. Via proefputten kan de bodemopbouw op het terrein bestudeerd en geëvalueerd worden.	Dit onderzoek is minder geschikt om prehistorische vindplaatsen op te sporen.

TABEL 3: Overzicht en evaluatie van de onderzoeksmethodes.

Op basis van de archeologische verwachtingen voor het onderzoeksterrein en de evaluatie van de verschillende onderzoeksmethodes om deze verwachtingen in te vullen, wordt geopteerd voor een vooronderzoek naar (proto-)historische sites.

Hoewel het onderzoeksterrein binnen een historische stadskern gelegen is, wordt er geen complex stratigrafische site verwacht. Uitgaande van de historische kaarten was het terrein in gebruik als tuin. Het aanleggen van proefsleuven laat toe een ruimtelijk inzicht in de site te verwerven. De uiteinden van de sleuf worden, afwisselend langs de noordzijde of de zuidzijde, onderzocht door proefputten. Deze proefputten dienen om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafie en de gaafheid van de natuurlijke bodem.

Uitgaande van het archeologisch potentieel, nl. de aanwezigheid van een site zonder complexe stratigrafie, dient 12,5 % van het terrein conform de Code van Goede Praktijk door middel van proefsleuven onderzocht te worden.³⁰ De voorkeur gaat in dat geval uit naar de methode van continue sleuven, waarbij minimaal 10 % van het terrein opengelegd wordt d.m.v. parallelle proefsleuven die over het volledige terrein aangelegd worden en 2,5% d.m.v. kijkvensters, dwarssleuven en/of volsleuven.

Gezien het huidige gebruik waarbij het woonhuis behouden blijft en om de stabiliteit van deze aanwezige constructie te garanderen, wordt een voorstel geformuleerd waarbij door middel van één N-Z georiënteerd sleufsegment 10 % van de toegankelijke oppervlakte (450 m²: totale oppervlakte-zone te behouden woonhuis) wordt onderzocht (zie 2.4 Onderzoekstechnieken). Proefputten worden gezien het beperkte manoeuvreerruimte op de uiteinden van deze sleuf voorzien. Verder wordt minimaal 2,1 % van het terrein opengelegd 2,5% d.m.v. een kijkvenster en/of een kleine dwarsleuf.

De sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologisch relevante niveau, de proefput wordt daarentegen gezien als een beperkte opgraving. Bij de inplanting van de proefsleuf en proefput werd rekening gehouden met de hieronder beschreven randvoorwaarden en de bebouwing weergegeven op de historische kaarten.

De uitvoering van het onderzoek vindt plaats volgens de bepalingen in het nieuwe *Erfgoeddecreet (2015)* en het *uitvoeringsbesluit bij het decreet*³¹, de *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen (2016, CGP 8.6)*³².

Afbakening van het onderzoeksterrein

Het onderzoek zal plaatsvinden binnen de zone waar binnen het huidige project bodemingrepen zullen plaatsvinden (ca. 585 m²).

³⁰ Tegenwoordig is men het in de ons omringende landen erover eens dat 10% dekingsgraad een meer betrouwbare inschatting kan geven van de te verwachten archeologische sporen (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 55.)

³¹ <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>,
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf,
<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>,
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

³² https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

Vermits de bestaande woning en een deel van de bijgebouwen behouden blijven, vinden in deze zone van ca. 135 m² geen bodemingrepen plaats, waardoor hier geen vervolgonderzoek uitgevoerd wordt. Rekening houdend hiermee kan deze oppervlakte herleid worden naar 450 m².

Criteria voor het niet uitvoeren van voorziene onderzoeksmethoden

Indien bij het veldwerk van boven en onder beschreven methode en technieken wordt afgeweken op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en gemotiveerd in de rapportering.

Een mogelijkheid waarin kan afgeweken worden van de voorziene positie, breedte en lengte van de proefput of proefsleuf is als op het terrein blijkt dat er zodanig diep moet gegraven worden, dat de veiligheid in gedrang komt. Ook bij het aantreffen van onvoorziene verstoringen, vanwege de veiligheid en de stabiliteit van omliggende gebouwen of tuinmuren, kan van de vooropgestelde methode worden afgeweken.

Randvoorwaarden

Voor de uitvoer van het proefsleuvenonderzoek zijn de afbraakwerken van de bijgebouwen en verhardingen niet noodzakelijk. Indien deze uitgevoerd worden mag dit slechts tot op het maaiveld. Elke diepere bodemingreep dient te gebeuren onder begeleiding van een archeoloog.

De proefsleuven en proefputten worden op voldoende afstand van de bestaande bebouwing en constructies om de veiligheid en de stabiliteit te verzekeren.

De proefputten wordt in principe aangelegd tot in de moederbodem.

Bijkomend wordt gezorgd dat:

- Sleuven die dieper dan de toegestane wettelijke uitgraafdiepte worden aangelegd, worden gestaakt en/of getrapt aangelegd.
- Alle inmetingen gebeuren met een GPS gestuurd en georeferenciert inmetingssysteem.
- De weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten.
- Voorafgaand een KLIP-aanvraag plaats vindt.
- De werf is ingericht conform de vigerende arbeidswetgeving.
- De werf is ingericht volgens, en wordt uitgevoerd volgens de vigerende veiligheids- en gezondheidswetgeving.
- De uitvoering van de prospectie in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen inzake bodemverzet.

Evaluatiecriteria

Het onderzoek is succesvol wanneer de vragen zowel wat betreft de bodemkunde als de archeologie een inhoudelijk antwoord konden ontvangen.

2.4 Onderzoekstechnieken

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd zoals bepaald onder *Hoofdstuk 8: vooronderzoek met ingreep in de bodem – 8.6 Proefsleuven en proefputten* uit de *CGP 2.0*.

Voor het uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek stellen wij een plan voor dat terug te vinden is in de bijlagen (*BIJLAGEN 8 en 9*, zie ook *Afb. 32 en 33*). Dit omvat de aanleg van een proefsleuf van 2 m breed die in de tuin wordt ingepland en is ca. 23,5 m lang is. Bijkomend wordt in de sleuf, langs de noord- en zuidzijde van het terrein, verdiept tot op de moederbodem d.m.v. een proefput. In totaal wordt op deze manier 47 m² onderzocht. Het betreft hierbij 10,4 % van de toegankelijke oppervlakte (450 m²: totale oppervlakte-zone te behouden woonhuis).

Bijkomend dient nog minimaal 2,1 % van het terrein onderzocht te worden d.m.v. kijkvensters of dwarssleuven, waarbij een totale dekkinggraad van 12,5% wordt bereikt.³³ Deze dekkinggraad wordt als voldoende geacht om een beeld te vormen van het onderzoeksterrein en sluit aan bij de totale dekkinggraad zoals voorgesteld werd in de CGP (zie *CGP 8.6.2, p. 74*). Deze worden aangelegd op basis van de resultaten van de sleuven. Bij het ontbreken van sporen dient er desondanks een kijkvenster worden aangelegd om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren. Indien er geen sporen zijn kunnen topografische of bodemkundige vaststellingen gebruikt worden om de locatie van een kijkvenster te verantwoorden.

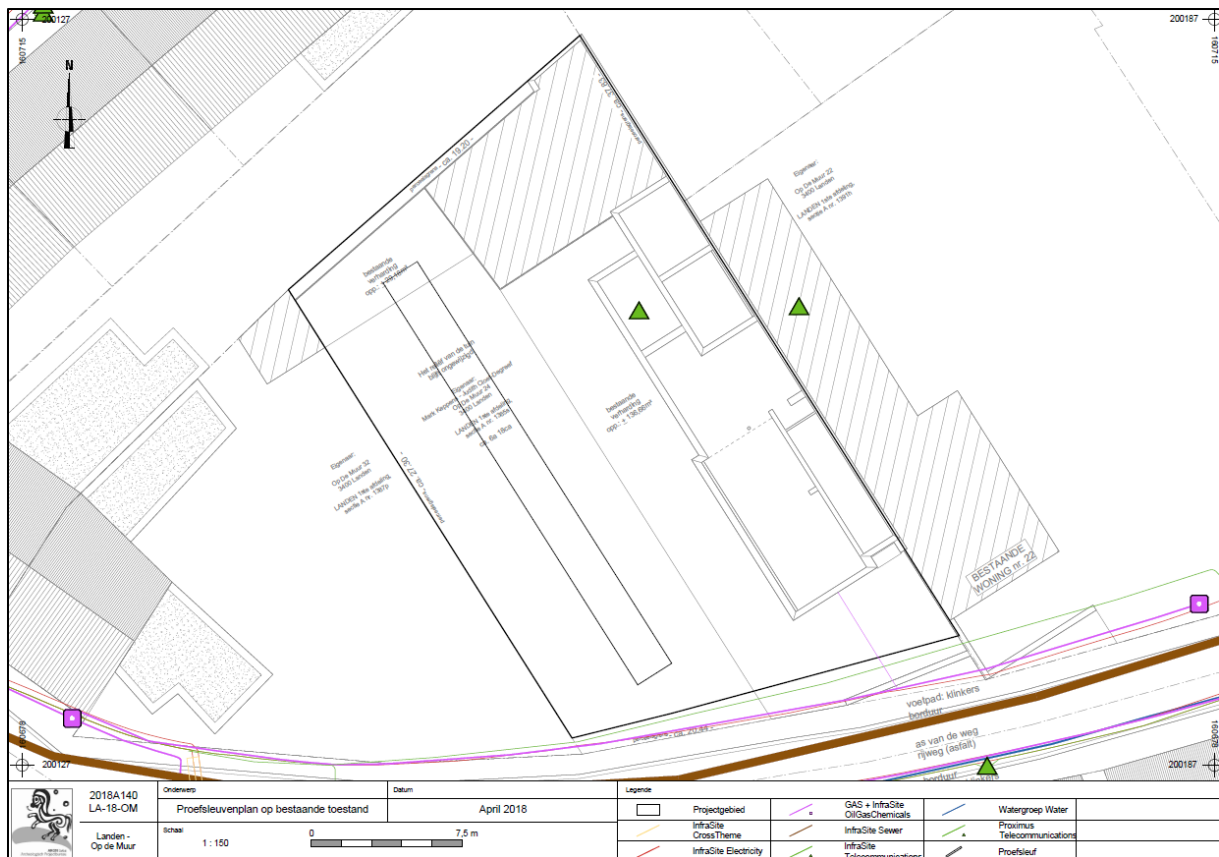
Bij de inplanting van de proefsleuven werd rekening gehouden met de randvoorwaarden. De sleuven worden op voldoende afstand van de aanwezige gebouwen en de nutsleidingen gesitueerd. De sleuf is N-Z georiënteerd en staat hierbij haaks op de stadsomwalling/stadsvesten, die net ten zuiden van het terrein gelegen was.

Er wordt doorlopend een metaaldetector gebruikt.

De sleuven worden aangelegd tot op het eerste archeologisch relevante vlak. De proefputten zijn omwille van de boven vermelde randvoorwaarde in de sleuf voorzien. Eén proefput wordt in het noorden en één proefput in het zuiden van het terrein voorzien. De proefputten zijn minimaal 2 m breed, 2 meter lang en gaan - indien de veiligheid dit toe laat - tot minstens 20 cm in de moederbodem. Indien de moederbodem niet bereikt kan worden, dient men een sondering tot 20 cm in de moederbodem te plaatsen om de stratigrafie in kaart te brengen. De proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient aldus geregistreerd te worden. Per archeologisch relevant niveau dient er een vlak aangelegd te worden.

De uitgravingen gebeuren door een graafmachine op rupsbanden (8-12T) met platte graafbak van 2 m breed.

³³ Dit percentage is afhankelijk van het reeds uitgevoerde veldwerk. Indien de vooropgestelde 10,4 % niet wordt behaald, dient dit percentage aangepast te worden zodat een totale dekkinggraad van 12,5% wordt bekomen (conform CGP 8.6.2).

Afb. 32: Proefsleuvenplan op bestaande toestand (BT) met aanduiding van het onderzoeksterrein (zwart) (Bron: Aron bvba, digitaal plan, dd 11/06/2018, aanmaatschaal 1.150, 2018A140).

Afb. 33: Proefsleuvenplan op ontworpen toestand (BT) met aanduiding van het onderzoeksterrein (zwart) (Bron: Aron bvba, digitaal plan, dd 11/06/2018, aanmaatschaal 1.150, 2018A140).

2.5 Actoren

Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd door een veldwerkleider die voldoet aan de kwalificaties zoals bepaald in art. 12 van het archeologiebesluit (minstens 6 maanden terreinervaring). De veldwerkleider heeft tevens ervaring in het aanleggen van proefsleuven én proefputten in stedelijke context. Hij wordt geassisteerd door een assistent-archeoloog met dezelfde kwalificaties, uitgezonderd de ervaringsvereisten.

De bodemprofielen worden door een assistent-aardkundige en indien nodig door een aardkundige met ervaring met de bodem- en sedimenttypes die in het projectgebied voorkomen, beschreven.

Indien nodig wordt tijdens het proefsleuvenonderzoek een beroep gedaan op een fysisch antropoloog. Deze is gespecialiseerd in de studie van menselijke resten uit archeologisch onderzoek en hun begravingsomgeving.

Indien nodig wordt tijdens het proefsleuvenonderzoek een beroep gedaan op een conservator. Deze conservator is gespecialiseerd in handelingen om de bewaringstoestand van de archeologische vondsten of de omgeving daarvan te stabiliseren en verder verval te verhinderen of vertragen.

2.6 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Nvt.

2.7 Bewaring van het archeologisch ensemble

Wat betreft de bewaring van de artefacten en documenten die deel zullen uitmaken van het archeologisch ensemble gelden, zowel op het terrein, tijdens het onderzoek, of op de locatie voor langdurige bewaring, geen randvoorwaarden die een afwijking van de bepalingen in de CGP inhouden.

De zakelijkrechthouder dient het archeologisch ensemble na oplevering ervan conform afdeling 2. Verplichtingen zakelijkrechthouders en gebruikers archeologische artefacten en archeologische ensembles van het Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014, als een geheel te bewaren, in goede staat te behouden en voor wetenschappelijk onderzoek beschikbaar te houden (art. 5.2.1).

De zakelijkrechthouders die het beheer van een archeologisch ensemble toevertrouwt aan een erkend onroerend erfgoeddepot voldoet aan de hierboven vermelde verplichtingen.

Indien de bewaarplaats van de vondsten gewijzigd wordt binnen het Vlaamse Gewest, dient dit binnen 30 dagen aan het *Agentschap Onroerend Erfgoed* gemeld te worden (art. 5.2.2). Indien de vondsten buiten het Vlaamse Gewest gebracht worden, dient dit minstens 30 dagen voorafgaand hieraan aan het Agentschap gemeld worden (art. 5.2.3).

2.8 Vervolgtraject

Na het uitvoeren van het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem (zie 2.4) dient:

1) een assessment te worden uitgevoerd conform de *Code van Goede Praktijk 2.0*, p 88-98. Na het assessment is duidelijk of uit het vooronderzoek een vrijgave van het terrein volgt, of dat er een behoud in situ en/of een opgraving van de aangetroffen site dient te volgen.

2) een nota te worden opgesteld conform de *Code van Goede Praktijk 2.0*, p. 98-132. Hierin wordt eveneens uitgeschreven wat het resultaat van het assessment (1) is, en volgt - in geval er een behoud in situ of een opgraving

wordt geadviseerd -, een Programma van Maatregelen³⁴ voor de volgende te nemen stap in het archeologieproces.

De nota die resulteert uit het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, dient ter bekrachtiging te worden ingediend bij *Onroerend Erfgoed*. *Onroerend Erfgoed* beschikt over een termijn van 21 kalenderdagen om deze nota te bekrachtigen, al dan niet met bijkomende voorwaarden, of te weigeren.

In geval er een bekrachtigd Programma van Maatregelen werd opgesteld dient over gegaan te worden naar de uitvoering van dit Programma van Maatregelen, conform de bepalingen in de *Code van Goede Praktijk 2.0* en de eventuele bijkomende voorwaarden opgelegd door Onroerend Erfgoed. Het Programma van Maatregelen dient te worden uitgevoerd voorafgaand aan de start van de door de initiatiefnemer geplande bodemingrepen.

³⁴ Een gedetailleerde omschrijving van de locatie, de onderzoeksvragen, en de methodes en technieken die gehanteerd dienen te worden bij zowel een behoud in situ, als in geval van een opgraving van de aangetroffen archeologische resten.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

CORNELIS, L., SEVENANTS, W. & SOMPSON D. (2012) *Archeologisch onderzoek naar de ligging van de oude Landense stadspoorten, Kortenberg*, Triharch onderzoek & advies bvba.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al.(eds.), De steentijd van Nederland (*Archeologie* 11/12): 171-199.

DE GEYTER, G. (2001) *Toelichting bij de tertiairgeologische kaart. Kaartblad 33 Sint-Truiden*. Brussel

GOOSSENS, E. (2007) *Toelichting bij de quartairgeologische kaart. Kaartblad 33 Sint-Truiden*. Brussel.

GYSELING M. (1960) *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)* I.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (*Onderzoeksrapport 48, OE*), Brussel.

SCHEYS, G. (1957) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij kaartblad Landen 105W*, Brussel.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHAGEN, J.W.H.P., RENSINK E. & CROMBÉ PH. (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 197).

VERHOEVEN, M., G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010), Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. *Deelrapport II: Landschap en archeologie, RAAP-rapport. 1951*, 87, 101.

VERSTRAELEN, A. (2000) *Toelichting bij de quartairgeologische kaart. Kaartblad 34 Tongeren*. Brussel.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf
www.cartesius.be
www.geopunt.be
www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf
<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/StTruiden33Qweb.pdf>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140039>
https://nl.wikipedia.org/wiki/Luiks-Brabantse_oorlogen

